

Május 25-29:

Operai találkozó Szegeden

Mint korábban beszámoltunk róla, a hazai színházak operai tagozatai mutatkoznak be május végén Szegeden, a Kulturális Minisztérium, a megyei és a városi tanács, valamint a Szegedi Nemzeti Színház rendezésében. A jelentős eseménynek ígérkező országos találkozó előkészületeiről sajtótájékoztatót számolt be tegnap a szegedi színházban Gricz Mátyas igazgató és Horváth Zoltán, a szegedi színház zenei főrendezője.

Operai együttesek mássodízben adnak találkozót egymásnak, először 1973-ban Debrecen rendezett hasonló fesztivált, ahol a szegediek a *Palstaffot* mutatták be. Akkor határozták el, két-három évenként valamennyi érintett városban megrendezik a találkozót. A szegedi fesztivál is két célt szolgál: megismertetni a közönséget más városok operai kultúrájával, és vendégül látni a műfaj szakembereit, lehetőséget adni vitákra, az operai színházak szakmai problémáiról, fejlődéséről, a működésük lehetőségeiről. A Magyar Állami Operaházát Oberfrank Géza karmester és szólisták képviselik: *Andor Éva*, *Nagy János*, *Otvös Csaba*, *Polgár László*. Május 25-én lépnek föl a *Manon Lescaut*-ban, ahol a Szegedi Szimfonikus Zenekar játszik, s a további szerepekben szegedi művészeket hallunk. Másnap este mutatkozik be a Debreceni Csokonai Színház, melynek operai társulata Szabó László dirigálásával, Sándor János rendezésében, a *Varázsvulvát* viszi a közönség elé, főbb szerepeiben Tóth Józseffel, Hegyes Gabival, Györgyffy Józseffel, Marsay Magdával, Pállos Gyöngyivel és a szegedi Zambó Gézával. Május 27-én szegedi nap lesz a színházban: Szalatsy István vezényletével Vántus István operáját hallhatja a közönség, az Aranykoporsót. A pécsiak Weber operáját hozzák, a *büvös vadászt*, május 28-án. Breit-

ner Tamás vezényel, a rendező Huszár Klára, s a főbb szereplők, a Szegedről elszármazott *Szabadits Judit* mellett *Agoston Edit*, *Horváth Balint*, *Németh József* és *Marcsis Demeter*. Május 29-én, a szegedi operisták előadása zárja a sorozatot, *Pál Tamás* dirigálásával *Mozart Figaro házasságát* mutatják be. Ugyanaznap délután 3-tól a Postás Művelődési Házban lép közönség elé az Állami Dérnyei Színház: *László Endre* vezényletével, *Kertész László* rendezésében, *Smetana* vígoperáját, az *Eladott menyasszonyt* mutatják be.

A művészi program kiegészítéseként szakmai tanácskozásokat és kiállítást rendeznek. Május 26-án dél-

után 3-tól *Kertész Gyula*, a debreceni színház igazgatója tart vitaindítót a vidéki operajátás aktuális problémáiról, két nappal később, ugyanebben az időpontban, s ugyancsak a Juhász Gyula művelődési központban, *Gábor István* kritikus beszél a vidéki operajátás örömeiről és gondjairól. Az előadásokra és a szakmai tanácskozásokra színházi és zenei vezetőket, kritikusokat, szakembereket hívtak meg, az ország minden tájáról. Május 25-29. között a Bartók Béla művelődési központban látható (délelőtt 10-től este 6-ig) a *Magyar zene és táncművészet harminc éve* című vándorkiállítás. Az eseményekről fölvetelt készíti a televízió és a rádió.

N. I.

Ünnepi könyvhét

Az évről évre minden tavasszal megrendezett, szép hagyományokra visszatekinthető ünnepi könyvhét a magyar irodalom, az írók és olvasók seregszemléje, közös ünnepe, egyben a hazai könyvkiadás és könyvtarjesztés nagy erőpróbája. Az író-olvasó találkozókkal, de-

dikálásokkal, irodalmi műsorokkal gazdag eseményisorozat Budapesten és vidéken egyaránt május 28-tól június 4-ig tart.

Az idén Kőbánya ad otthont az ünnepi könyvhét országos és fővárosi megnyitójának.

Alapozzák a hűtőházat

A zalai építők megkezdték a 790 millió forintos költséggel, kiemelt nagyberuházásként épülő zalaegerszegi hűtőház alapozási munkáit. A Magyar Hűtőipar zalaegerszegi gyára nagy mennyiségű bogyógyümölcsöt és zöldséget dolgoz fel. Egy év alatt 11 600 tonna gyorsfag-

yasztott árut állít elő, s 11 500 tonna mezőgazdasági eredetű terméket tárol mirelitüzemének kamráiban. A dunántúli és a balaton-parti fogyasztók ellátásán kívül jelentős exportfeladatokat is betöltő zalaegerszegi hűtőházban már 1977 végén üzemi próbákat tartanak.

Százhetvenhárom napsütéses óra

Április időjárás mérlege

Az elmúlt hónap időjárásának fő jellegzetessége kétségtelenül a hőmérséklet rendszeres időbeli alakulása volt. A szokásostól eltérően idén áprilisban a legmelegebb időjárás a hónap első napjaiban 2-6-a között alakult ki, amikor a hőmérséklet napi középértékei 6-9 fokkal haladták meg a normálértéket, s csúcserkékei országsszerte a köra nyárnak megfelelő 24-26 fokkal emelkedtek. Ezzel szemben a hónap utolsó napjai szokatlan hideget, súlyos károkat előidéző fagyokat hoztak. Így például 28-30-a között a hőmérséklet 6-7 fokkal maradt a szokásos áprilisi végi értékek alatt. Az április 29-ről 30-ra, majd az április 30-ról május 1-re virradó két éjszakán országunk egész területén erős fagy alakult ki, a Dunántúl egyes területein és a magasabb hegyvidékeinken pedig havas esőt, hózáporokat jegyeztek fel. A fagyok mezőgazdasági kártételét nagyban fokozta az a körülmény, hogy a megelőző meleg majd csapadékos időjárás hatására a vegetáció országsszerte erős fejlődésnek indult.

A legsúlyosabb fagyhelyzet a Dunántúl nyugati területén és az Északi-középhegység térségében alakult ki. Itt a talaj mentén helyenként -6 fokot is mértek, de még 2 méteres magasságban is -3 fokig súlylyedt a hőmérséklet.

A Duna-Tisza köze és a Dél-Alföld nagyobbik része még viszonylag kedvezőbb

körülmények között volt, itt a talajmenti lehülés sehol sem süllyedt -4 fok alá. Tájékoztatásul közöljük néhány helyről a talajmenti minimumhőmérséklet értékeit: Bácsalmás -1 fok, Kiskunfélegyháza -3 fok, Kistelek -3 fok, Szentes -4 fok, Szeged -2 fok, Makó -2 fok, Mezőhegyes -4 fok, Orosháza -2 fok.

A hónap csapadékvizonyai is eléggé egyenlőtlenül alakultak. A lehullott eső mennyisége a Tiszántúl keleti felének és a Kisalföld körzetének kivételével meghaladta a sokévi átlagot, sőt az Északi-hegyvidék és a Bakony térsége annak másfél-kétszeresét kapta. Az esőzések azonban jóformán csak a 22-27-e közötti időszakra összpontosultak, a hónap első fele országsszerte nagyon száraz volt.

Szegeden a hőmérséklet havi középértéke 11,7 fokot ért el, ez 0,3 fokkal volt magasabb a sokévi átlagnál, a hónap nagyobbik felének meleg időjárása miatt. A legnagyobb felmelegedést, 25 fokot 4-én mérték, a legáltalánosabb hőmérséklet a hónap utolsó napján alakult ki. A Dél-Alföld áprilisi csapadékmérlege a hónap végi ismétlődő kiadós esőzések miatt a terület túlnyomó részén mérsékelt többlettel zárult, amint azt a következő adatok szemléltetik: Bácsalmás 55 mm (122%), Kiskunfélegyháza 70 mm (194%), Kistelek 41 mm (105%), Szentes 41 mm

(111%), Szeged 57 mm (138%), Makó 56 mm (138%), Mezőhegyes 35 mm (84%), Orosháza 48 mm (128%).

A napsütéses órák havi összege a hónap végi, tartósan borult időjárás miatt valamivel kisebb volt az átlagosnál. Szegeden 173 napsütéses órát jegyeztek fel, a normálértéknél (187 óra) 7 százalékkal kevesebbet.

Dr. Péczely György
egyetemi tanár

A szobrász - üzen

Vajon tudják-e az újszegedi November 7. művelődési központ Tábor utcai képzőművészkörének tagjai, hogy egyik vezetőjük, Lapis András szobrászművész is itt ismerkedett jó néhány évvel ezelőtt a szobrászattal? A mostani tanítványokhoz hasonlóan ő is itt érezte először az alkotás örömeit, s próbálkozott újra és újra, vajon mire futja képességeiből.

Kezdehetné a beszélgetést a sztereotíp fordulattal — „Már gyermekkorom óta” — s én folytathatnám: szobrász szerettél volna lenni. Jó lenne indításként, s amint azt már oly sokszor hallhattuk, olvashattuk, ezután keresetlen, vagy éppen előre megszerkesztett mondatok következhetnének a művészet szépségéről általában, a szobrászatról, mint a művészet egyik kifejezési formájáról, és így tovább.

Aki Lapis András ismeri, tudhatja, aligha számíthat hasonló fennkölt szóáradatra. Már pedig sokan ismerik, egykori munkatársainak se szeri, se száma: annyi helyen dolgozott. Volt „kulimunkás”, raktári anyagmozgató, a Vár restaurálásánál kőfaragó, volt földmérő és gépész. Soha nem is tagadta: jó ideig bizonytalankodott, milyen szakma vagy hivatás mellett kössön ki. Minden érdekelt, minden munkában talált valami vonzót, mint afféle jó értelemben vett kalandor, lehetőleg minél több oldalról meg akarta ismerni az életet, a különféle embereket. Dívatos kifejezéssel élve, érdeklődése végtelenül nyitott, figyelmét sokszor a legapróbb részletek is megfogadják, s ennek most — már ismert művészként — sem látja kárát. Ezt igazolják szobrai, kisplasztikái, grafikái is: csak úgy dúskálnak a legváltozatosabb témákban. Még duzzadó izmokkal a talicskának feszülő, s megtörtén szerszámuk mellett pihenő kubikosfigurák: a kétkézi munka szépségének és gyötrelmeinek kifejezői. Az érmék tudós- és művészportréi, köztük Erdei Ferencé, Michelangelóé, a szellemi értékeket termő tevékenység megörökítői. Folytathatnám a ma „köznap” embereivel: arcuk, mozdulataik egy-egy futó pillanat, hangulati benyomás örzői, grafikákról, kisplasztikákról, szobrokról — mikor melyik műfajt, megjelenítési módot látta alkotójuk a legkifejezőbbnek. Egymás mellé sorakoztatva őket az élet teljességét, változatosságát hirdetnék.

De Lapis András munkáit aligha látta valaki is így, ahogy gondolatban elsoroltuk, együtt, bizonyára maga alkotójuk sem. Nem tartozik azok közé, akik — önnön sikereik felelevenítésére vagy

Meg csak néhány simítás a kalapon, s elkészül a szobor
Somogyi Károlyné felvételei

a művészet áhítatos misztifikálására — saját munkájukat népesítik be otthonukat, műtermüket. Ő nem a múltnak, hanem a jelennek, s még inkább a jövőnek él. Tekintetnek nem hiányzik legsikerültebb munkájának látványa sem, szobájának falát mindig az aktuális feladathoz készített tervek rajzai, tanulmányai díszítik. Amikor kialakult a végleges elképzelés, elkészült a szobor, vagy a kisplasztika, bekerülnek valamelyik fiók mélyére, szerény rejtekébe. Mint múlandó virágok, nem érdekesek többé.

A művészet eszköz arra, hogy az alkotó átadja érzéseit, gondolatait, azaz üzenetét az embereknek — tartja Lapis András. — Abszurd lenne a cél, magának üzenni. Ezért nem dédelgetem magam körül munkáimat. Bármit is készítek, éreznem kell az igény sürgetését, szívesen dolgozom megbízásokra. Enélkül bármelyik művészeti ágban — a szobrászatban különösen — fikatív közegben mozog az alkotó. A szobrászat mindenfajta ága közügy, abban a pillanatban, amikor megszünik az lenni, elszakad a kapcsolata a valóságtól, öncélúvá válik.

Sok munkája a Gabonatermesztési Kutatóintézet felkérésére készült, többnyire érmék. Az intézet tevékenységét szimbolizálják, a gyakorlatban közvetlenül hasznosítható tudományos kutatásokra utalnak. Tucatnyi variációban készültek, csakúgy, mint legfrissebb kisplasztika-

kái, a Szegedi Nyári Tárlat megformázott Pro Urbe sorozat darabjai. Egyik gömbölyűen simul a kézbe, mint vízkoptatta kavics, másik kényes-fényes, mint tip-top ékszerdoboz, megint másik érdességével, szembetűnő egyszerűségével szép, két-, három- és négyoldalúak. Közös vonásuk, hogy mindegyiken a Tisza kettéosztotta Szeged „lenyomata”, mely hol domborzati térképre, hol tornyokkal megtűzdelt holdbéli tájra, hol nyíló, szirmaiit papazalón szétszóró virágra, vagy éppen buján lombosodó fára hasonlít. Aligha lehetne ékeesebb bizonyítéka annak, hogy a megrendelés, a méretekből, az anyagban, a formákban megnyilvánuló kötöttség nem válik a művészet kárára. Sőt, ahogy Lapis András munkájában tapasztalható: serkenti a fantáziáját, megsokszorozza az alkotókedvet.

Alig két éve végezte el a képzőművészeti főiskolát, s már több sikeres kiállítás áll mögötte. Nem pihen a babérokon, új és új ötletek foglalkoztatják. Megvalósításukhoz már úgy kezdhet, hogy néhány hete „zsebében” a Derkovits-ösztöndíj. Eddigi tevékenysége, alkotói eredményei alapján egyedüli szobrászként kapta meg Csongrád megyéből a három évig tartó rendszeres támogatást, s ez idő alatt bizonyára az eddiginél is több mű kerül majd ki keze alól. Remélhetőleg Szeged közterein is viszontláthatunk belőlük néhányat.

Ladányi Zsuzsa

Babonáság — bolondság

A mai, kicsit is olvasott ember azt hihetné, tán nem is alaptalanul, hogy babonáság már nincs is. Hanem az emberi tudat vad bolzserében, fölcsapáztatva lelki horhoszában, dágvényaiban, öszerevátumaiban, ha nem is terem már, de őrződik a babonáság. Az újságról szimatú és költő vénájú Polner Zoltán százigvaló imát és ráolvasót, bajokból kirántó szóbeli receptet gyűjtött össze tájunknak inkább a tanyai világában élők. A szerelmi bú-

bájlás mibenlétéről a tehénrontás módzataiig, a szép és csöndes halál óhajtasáig Polner gyűjteményének anyagában leledzik immár sok, eddig eltűntnek hitt lápi virágú hiedelmehagyomány. Hidegrázást okozóan, fogat vacogtatón szép szavakban hőmpölylnek elő a nyelvünket legromlatlanabbul használók szájáról a szellemvilágtól segedelmet igénylő botorságok. Dörömbölnek, ahogy kopor-só dörömböl tevételeg az első földgöngyöktől. Polner, ahogy régezz a föld alól, történelmet és elő. Mít akar vele? Előbb csak rászörnyült a félretaszított tuskék bizogatók legtövényező, halál-színű és illatú, bolondgomba kalapú virágzatokra. Talán versírásra ingerli, de további kutatásokra bizonyosan. Hiszen a művelődés terén is siető rohamokkal haladó világgunk rövidesen maga mögött hagyja az ördögökkel, magas eggekkel cimborás nézeteket.

T. B.

Szegedi együttesek kitüntetése

Huszonnégy amatőr művészegyüttest tüntettek ki a Kiváló Együttes címmel tegnap, a Fészek Klubban tartott ünnepségen. Az idei pályázaton több mint 100 együttes vett részt.

Első alkalommal tüntettek ki a Debreceni Népi Együttest, a szekszárdi AFÉSZ és a pécsi Központi Amatőrszínpadot, a budapesti Déli-Huber István képzőművészeti kör, a pécsi Bóbita bábegyüttest, a békéscsabai Nap-sugar bábegyüttest, a pécsi Ifjúsági Ház Ixilon filmstúdióját, a bajai Duna fotóklubot és az óbudai fotókört.

Béla Kamarakórust, a Magyar Kábelművek férfikarát, a siófoki Dalkört, a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola női karát, az óbudai Kamarazenekart, a debreceni jazzegyüttest, a szentesi Horváth Mihály gimnázium diákszínpadát, a pécsi Központi Amatőrszínpadot, a budapesti Déli-Huber István képzőművészeti kör, a pécsi Bóbita bábegyüttest, a békéscsabai Nap-sugar bábegyüttest, a pécsi Ifjúsági Ház Ixilon filmstúdióját, a bajai Duna fotóklubot és az óbudai fotókört.